

Förnyelse av förnyelsen

*Himmelske Fader,
utgjut din Ande över hela din Kyrka.
Ge oss en ny vision av din härlighet,
en ny upplevelse av din makt,
en ny trohet mot ditt Ord,
en ny hängivenhet i din tjänst
så att genom vårt förnyade vittnesbörd
ditt heliga namn blir ärat och ditt rike främjat
genom Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.*

aKFs dagliga bön för kyrklig förnyelse har sitt upphov i Church Unions »seeking to promote and renew Catholic faith and life within the Church of England». Ove Lundin översatte bönen till svenska omkring 1980. Vid den tiden han var föreståndare för Hjemserydsstiftelsen och arbetssekreterare för aKF. Samtidigt lånade han den röda duvan, aKF:s symbol, från Church Union.

Vid ett konvent i Strängnäs i början på 1990-talet yttrade biskop Jonas Jonsson: »Högkyrkligheten har segrat på alla väsentliga punkter!» Men domprosten, Carl Strandberg, protesterade: »Det där är helt fel! Högkyrkligheten har segrat på alla punkter utom de väsentliga!»

Vem hade rätt, biskopen eller domprosten? Var det inte biskopen? Högkyrkligheten har ju omdanat kyrkan i grunden. Mässa firas i många kyrkor snart sagt varje söndag, liturgin är rik, prästerna klär sig i alba och stola. Och det dystra, liturgiskt fattiga och osakramentala gudstjänstliv som präglade kyrkan innan den kyrkliga förnyelsen slog igenom, det finns inte längre.

När den kyrkliga förnyelsen började på trettio-talet fanns en obetingad tro på framtiden. Svenska kyrkan skulle förändras och det var inte en »mission impossible». Det var förnyelsens folk som hade framtiden i sina händer. När den gamla sönderkörda statskyrkan rämnade skulle de finnas kvar och visa vägen. Trots kyrkomötesbeslutet 1958 att öppna prästämbetet för kvinnor och trots ett hårdnade klimat både i kyrka och samhälle var framtidshoppet stort ännu på sextio- och sjuttio-talet.

Men sedan har det falnat. Orsakerna är många. Kyrkomötet 1982 avskaffade samvetsklausulen och kyrkan »demokratiserades», d.v.s. hennes episkopala identitet ersattes av en politisk. 1993 förvägrades högkyrkliga prästkandidater vigning. Det teologiska samtalet tystnade och ersattes av frågor om politik, miljö, jämlikhet och sexualitet – en kopia av samhällsdebatten. Den kyrkliga seden var redan »all time low» men det hindrade inte att den fortsatte att rasa samman med förfärande hastighet. Svenska kyrkan som brobyggarkyrka vacklar; vår kyrka föredrar rollen »att gå före» framför ekumenik och eftertänksamhet. Mission har ersatts med internationellt nödhjälpsarbete. Och, inte att förglömma, de högkyrkliga pionjärerna, den ene efter den andre, Gunnar Rosendal, Bo Giertz, G.A. Danell, P.O. Sjögren, Carl Strandberg, Bertil Gärtner – hela den skara som gett den kyrkliga förnyelsen inspiration och lyskraft – har kallats hem till Gud. Det har inte bara varit svårt att finna goda

efterträdare, utan där sådana funnits har de inte ansetts behöriga att bli biskopar, domprostar eller ens kyrkoherdar.

Är det dags att ge upp och bli passiv åskådare till hur Svenska kyrkan vigs till förgängelsen? Har arbetsgemenskapen Kyrklig Förnyelse, Kyrklig Samling, Synoden och denna tidning, Svensk Pastortidskrift, något annat att göra än att klaga över förfallet?

aKF:s dagliga bön om kyrklig förnyelse tillkom i den tid då missmodet började sänka sig över kyrkan. Den blev en uppmaning till daglig omvändelse och frimodighet i tron. Den handlar i första hand inte om vad andra skall göra utan om min egen, den enskilda människans, kallelse. I den Helige Ande ber Guds folk om en ny vision, en ny upplevelse, en ny trohet, en ny hängivenhet och ett nytt vittnesbörd så att Herrens namn blir ärat och hans rike främjat. Det finns mycket för kyrklig förnyelse att göra.

Det viktigaste är att bygga församlingar. Den som idag vill fira en fullödig högmässa kan inte räkna med att finna den nästgårds utan måste kanske färdas flera mil. I många kyrkor firas inte längre gudstjänst regelbundet, eftersom det inte finns gudstjänstdeltagare. I andra har man övergivit den traditionella högmässan för att man inte uppfattar den som attraktiv och ersatt den med musik, uppträden och underhållning av olika slag och med en trallvänlig men torftig liturgi. Antalet präster som kan och vill och vågar gå förnyelsens väg blir också allt färre.

Men på några platser, inte överväldigande många, finns det ännu förutsättningar för en levande församlingsgemenskap, en god förkunnelse och ett rikt sakramentalt liv. Där skall kyrklig förnyelse finnas och svara på den kallelse som en gång den helige Franciskus fick: bygg upp min förfallna kyrka!

En annan uppgift är att ge redskapen till ett katolskt liv. Den rörelse som starkast bidrog till den liturgiska förnyelsen med alla dess paramenta har fått se hur det yttre tagits emot medan dess inre teologiska motiveringar ofta förbisätts. När okunnigheten växer och erfarenheten försvinner skall kyrklig förnyelse vara den som visar vägen: så här firar man gudstjänst, så här hanteras sakramenten, så här beds kyrkans dagliga bön. Genom goda förebilder, genom missalen, brevvarier, lectionarier, kalendarier och pastoraler skall Guds folk ges en handfast hjälp.

En tredje uppgift är att vara en profetisk och apologetisk röst, att med glädje stå upp till försvar för Guds Ord, Kyrkans tro, lära, bekännelse, liturgi, tradition, ämbete, sakrament i en värld och en kyrka som föraktar dem. Det är ingen lätt uppgift, ty den som talar så får räkna med att bli förhånad, offentligt misskrediterad, bli kallad fundamentalist eller förklarad besitta fobier av olika slag. Likväl är det kyrklig förnyelses uppgift att avslöja ihålligheten bakom alla vackra skrudar och tomma ord och likt profeten Amos våga säga: »Ha bort ifrån mig dina sångers buller, jag gitter inte höra ditt psaltarspel» (Amos 5: 23).

Idag är förnyelsens folk marginaliserade och bakbundna. På alla väsentliga punkter har högkyrkligheten misslyckats. Domprostén Carl Strandberg hade rätt. Än sen? Kallelsen har inte blivit mindre utan större!